FITXA IDENTIFICATIVA

Dades de l'Assignatura

Codi	42820
Nom	La violència de gènere com a fenomen social, jurídic i global
Cicle	Màster
Crèdits ECTS	5.0
Curs acadèmic	2020 - 2021

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
2130 - M.U. en Dret i Violència de Gènere 12-V.1	Facultat de Dret	1	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
2130 - M.U. en Dret i Violència de Gènere 12-V.1	1 - Dona, Dret i igualtat	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
AÑON ROIG, MARIA JOSE	170 - Filosofia del Dret, Moral i Política

RESUM

Amb aquesta assignatura es pretén oferir una visió global del fenomen de la violència de gènere a l'Estat espanyol. D'una banda, aprofundint en les explicacions que des de les ciències socials s'ofereixen per donar compte d'aquest fenomen mitjançant un acostament als diferents models explicatius. De l'altra, apropant-nos a la les dades estadístiques que des de diferents fonts i observatoris ens mostren la realitat d'aquest fenomen. Aquesta assignatura pretén posar en relació el moviment de dones i la seva influència en els canvis normatius.Es tracta d'una aproximació al concepte de violència de gènere com a categoria jurídica, els seus pressupostos teòrics i la seva plasmació en l'ordenament jurídic. També s'atén al desenvolupament d'aquesta noció des de l'estàndard de drets humans i de les normes de dret internacional. Tot això a fi de comprendre que, en aquesta matèria, les normes penals, processals, de família o relatives a drets socials estan estretament vinculades al concepte mateix de violència de gènere, en tant que segons es defineixi l'àmbit subjectiu d'aplicació de les primeres va a variar.A continuació, l'assignatura aborda la configuració constitucional de la clàusula d'igualtat, configurada com un valor superior, que transcendeix tot l'ordenament; la igualtat material que ordena als poders públics perquè la igualtat sigui real i afectiva, i, com un dret subjectiu a un tracte igual amb prohibició de discriminació. Aquesta articulació triple de la igualtat en el nostre text constitucional es projecta en un mandat antidiscriminatori per raó de gènere, així com en l'obligació dels poders públics d'adoptar les mesures necessàries per a corregir els desequilibris

entre sexes. Convertint-se, així, les mesures de dret antidiscriminatori en instruments necessaris per aconseguir aquesta igualtat.Finalment, es desenvoluparà una introducció sobre qual ha estat en el passat i és en l'actualitat el paper que el dret ha tingut davant la violència de gènere. No hi ha dubte que la violència contra la dona és una vergonyosa i dramàtica violació dels drets humans més elementals, que per desgràcia encara avui persistent. S'estudiaran les línies generals i bàsiques sobre la violència de gènere, incloent com diversos instruments legals internacionals, europeus i nacionals han anat abordant la violència contra les dones des de la perspectiva dels drets humans. Inclourem un estudi detallat del concepte de la violència contra la dona, i dels seus efectes. Finalitzant amb ressenyes estadístiques que permetin una visió en profunditat de la mateixaEls objectius que es pretenen són els següents:1) Conèixer les principals definicions i els conceptes bàsics més importants en relació a amb la violència contra les dones.2) Identificar i conèixer les estadístiques actuals dels estudis de la violència de gènere.3) Conèixer i comprendre la violència de gènere des d'una perspectiva interdisciplinària, de manera sistemàtica i crítica. Aproximar als seus orígens, pressupostos teòrics i les seves conseqüències.4) Analitzar la violència de gènere sobre la base del respecte als drets i principis fonamentals propis d'un Estat Democràtic i de Dret, especialment atenent a la clàusula antidiscriminatòria.
5) Aprofundir en la naturalesa comuna d'aquests problemes tant en l'ordenament jurídic nacional com l'internacional. Prestant especial atenció a l'estàndard internacional de drets humans. 6) Conèixer la configuració constitucional de la igualtat, partint que la violència de gènere es basa i explica en raons de discriminació, en ser expressió de la desigualtat que ha desembocat en la concepció de dominació per part de l'home i la consubstancial postergació de la dona. Posició radicalment contrària al text constitucional, que erigeix a la igualtat com un dels seus eixos axiològics establint com a valor superior de l'ordenament jurídic.
7) Conèixer una breu aproximació al tractament jurídic de la violència de gènere des de la perspectiva de l'els drets humans.

2. PROGRAMA DE LA MATÈRIA I
Tema I.1: Models explicatius i tipus de violència1. Els models explicatius de la violència de gènere2. De la noció de violència domèstica a violència de gènere3. El model ecològic4. El model feminista5. Els models interdisciplinaris
Tema I.2: Gènere i Violència en el Dret1. Gènere, discriminació i violència contra les dones2. La subordinació com a causa de la violència3. Justificació de l'especial protecció de la dona víctima de violència de gènere4. Estàndards internacionals de drets humans davant la violència de gènere
Tema I.3: Perspectiva constitucional de la Violència de Gènere
1.- El concepte de violència de gènere en la LOVG.2. - La seva recepció a la Jurisprudència: a) constitucional; b) ordinària.3.- El concepte de violència de gènere en la Legislació autonòmica.
Tema 1.4. Diagnòstic de la Violència: Valoració dels avenços i retrocessos en la lluita enfront de la Violència de Gènere

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

REQUISITS D'ADMISSIÓ

COMPETÈNCIES

2130 - M.U. en Dret i Violència de Gènere 12-V.1

- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d?estudi.
- Que els estudiants siguen capaços d?integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d?una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l?aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d?una manera clara i sense ambigüitats.
- Que els estudiants posseïsquen les habilitats d?aprenentatge que els permeten continuar estudiant d?una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.
- Conéixer i comprendre els problemes jurídics nous de la nostra societat de forma sistemàtica, amb actitud crítica, transdisciplinar, amb la perspectiva nacional i internacional, amb la degut anàlisi dels seus orígens i les seues conseqüències.
- Localitzar i analitzar els problemes jurídics sobre la base del respecte als drets i principis fonamentals propis d'un Estat Democràtic i de Dret, on no cap discriminació per raó de l'origen, procedència social ni per raó del sexe.
- Aplicar i integrar els coneixements transdisciplinares adquirits amb actitud crítica i des de la perspectiva de gènere, com a ferramentes per a generar Justícia, Igualtat i Seguretat en qualsevol Estat.
- Manejar les tècniques i ferramentes especialitzades per a obtenció informació i saber utilitzar els instruments jurídics avançats, habilitats i mètodes d'investigació, des de la seua perspectiva teòrica i pràctica, amb aplicació a l'àmbit d'estudi que es tracte.
- Obtindre els coneixements i habilitats bàsiques per a l'argumentació jurídica, per a la seua comunicació en fòrums especialitzats i generalistes, de forma oral i/o escrita, i fer-ho de forma clara, precisa i convincent.
- Tindre la capacitat de dissenyar processos d'investigació en un determinat àmbit temàtic dins dels estàndards de qualitat i integritat acadèmica.
- Conéixer i aplicar el mètode d'investigació científica adequat, a través de l'ús de les TIC aplicables al propi àmbit d'estudi i investigació jurídica determinat.
- Desenvolupar la capacitat per a identificar i saber usar les fonts d'informació més importants i de naturalesa especialitzada, tant legals, doctrinals, estadístiques i documentals, de forma presencial o on line, dins de l'àmbit que corresponga.

- Saber treballar en equips multidisciplinaris reproduint casos i contextos reals.
- Participar en debats i discussions, liderar-ho, coordinar-los i resumir-los i saber extraure les conclusions més rellevants.
- Identificar, valorar i integrar en la presa de decisions aquells problemes jurídics que es plantegen des de les perspectiva multidisciplinàries i amb l'enfocament de la Igualtat i Gènere i requerixen un major nivell d'investigació jurídica i afrontar-los de manera flexible i plural.
- Utilitzar de forma rigorosa i segura, tant individualment com en grup, des d'una perspectiva multidisciplinària, els coneixements avançats adquirits i aplicables a problemes jurídics de contingut plural en la nostra complexa societat actual.
- Integrar els coneixements jurídics, sociològics, educatius adquirits, sabent entendre i explicar la unitària naturalesa d'estos problemes i de les seues solucions en l'àmbit del gènere.
- Aprofundir en la naturalesa comuna d'estos problemes tant en l'ordenament jurídic nacional com l'internacional, aprofundint en solucions comunes interconnectades com a ferramenta per a generar Igualtat, Justícia i Seguretat jurídica.
- Desenrotllar la capacitat per a treballar en equip, amb les funcions de lideratge pròpies i amb les habilitats d'argumentació i estructuració del debat en grup a fi a aconseguir el correcte i fluid funcionament del grup humà assignat.
- Analitzar de forma autònoma, creativa i crítica, amb arguments jurídics sòlids i elaborats, la matèria seleccionada per a la investigació i els seus matisos transversals.

RESULTATS DE L'APRENENTATGE

En el present mòdul es fixaran determinades claus essencials per comprendre la realitat actual de la Dona i la seva posició jurídica en la societat global actual , nacional o internacional . Es tracta d'abordar un conjunt de matèries de naturalesa diversa que, però , coincideixen entre si en el fet de trobar sotmeses a un innegable procés d'adaptació a la nova realitat generada pel món global en què vivim que també arriba a la Igualtat i al Gènere . Es tracta d'aportar algunes claus que permetin entendre la resposta del dret als problemes plantejats per la societat actual des de la perspectiva del gènere i , concretament , en les conseqüències violentes del desequilibri existent entre l'home i la dona . Per a això es presentarà una anàlisi de models de protecció en l'àmbit de Nacions Unides , Llatinoamèrica i Europa , així com els instruments necessaris per aconseguir la sensibilització social i , en conseqüència , la transformació dels seus valors , estereotips en l'àmbit privat i públic .

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1.

2.

3.

4. Tema 1.4. Diagnòstic de la Violència: Valoració dels avenços i retrocessos en la lluita enfront de la Violència de Gènere

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	8,00	100
Pràctiques en aula	4,00	100
Tutories reglades	0,24	100
TOTAL	**12,24**	

METODOLOGIA DOCENT

MD1 - Tasques formatives d'ensenyament-aprenentatge destinades a anivellar els coneixements a l'aula i presentar el marc de reflexió de l'assignatura.MD2 - Tasques formatives d'ensenyament-aprenentatge destinades a reflexionar sobre els problemes i materials presentats directament pel / per la professor / aa través d'Aula Virtual, adoptant el professor / a el paper de moderador / a.MD6 - Realització de tutories col·lectives i on line destinades a resoldre dubtes, mesurar coneixements, debatre, ampliar habilitats amb el tutor / a de la Universitat.MD7 - Ús de metodologia individualitzada i adaptada a l'estudiant. El director o directora, mitjançant discussió de temes, recomanació de lectures, participació en activitats de suport, en fòrums de debat i de presentació d'aportacions, cursos de metodologia específica, coordina i orienta la formació de l'estudiant perquè adquireixi les eines pròpies de la activitat investigadora.

Informació general

L'assignatura es troba englobada en la Matèria I del Programa del Màster. La seva impartició és de naturalesa virtual i es desenvolupés en línia entre els dies 5 d'octubre i 31 octubre 2015 ambdós inclosos. Donada la naturalesa no presencial de l'assignatura, cal que l'estudiant prepari la matèria abans de la comunicació amb el professor i del lliurament de treballs encomanats.
Les activitats es realitzaran durant les quatre setmanes del curs i es desenvoluparan de la següent manera:
1.- La professora proporcionés un text de referència i una bibliografia bàsica perquè l'estudiant pugui preparar les tasques que se li aniran encomanant i respondre satisfactòriament al qüestionari final.
2.- La professora proporcionarà una sèrie d'activitats (qüestionaris, comentaris i casos) al començament de cada grup de punts a estudiar, perquè l'estudiant els lliuri, a través de l'Aula Virtual en el termini que s'indiqui en cadascuna d'elles . Només s'avaluaran aquelles activitats que es lliurin dins del termini indicat.
3.- La professora comentarà aquells aspectes que consideri que no han quedat clars en atenció a les

respostes obtingudes i proporcionarà material addicional per al seu estudi si fos necessari.
PLA DE TREBALL
Del 5 al 8 d'octubre de 2015: Models explicatius i tipus de violència (Víctor Merino)
Durant aquests dies s'ha de preparar el tema I.1
Per a això es recomana la lectura dels textos de referència i la bibliografia inclosa en els materials.
(Vegeu bibliografia Unitat 1)

Del 12 al 16 d'octubre de 2015: Gènere i Violència en el Dret (María José Añón)
Durant aquests dies s'ha de preparar el tema I.2
Per a això es recomana la lectura dels temes o materials preparats per la professora així com de dos o tres textos de bibliografia especialitzada penjats a la plataforma virtual. (Veure bibliografia unitat 2)

Del 19 al 23 d'octubre de 2015: Perspectiva Constitucional de la Violència de gènere (Mª Josefa Ridaura)
Durant aquests dies s'ha de preparar el tema I.3.
Per a això es recomana la lectura dels epígrafs del text de referència que es corresponen amb els indicats en el programa i la bibliografia recomanada a continuació. (Veure bibliografia unitat 3)

Del 26 d'octubre al 31 d'octubre de 2015: Diagnòstic de la Violència: Valoració dels avenços i retrocessos en la lluita enfront de la Violència de Gènere (Maria Ibañez)
Durant aquests dies s'ha de preparar el tema I.4
Per a això es recomana la lectura del text de referència i la bibliografia recomanada a continuació.
La professora proporcionarà el primer dia a través de l'Aula virtual un cas pràctic relatiu als diferents aspectes que es tracten, perquè sigui contestat i enviat amb data límit el diumenge 18 de novembre a les 23.55 hora espanyola.
(Veure bibliografia unitat 4)

AVALUACIÓ

La present assignatura s'imparteix dins d'un mòdul on line. Aquest fet fa que la relació amb els alumnes sigui virtual. La plataforma docent que utilitzarem és l'Aula Virtual, on apareixeran tots aquells documents que resultin necessaris per al desenvolupament del curs. A través d'ella, igualment, s'ha de fer arribar al professor els oportuns treballs que es puguin anar sol·licitant a cadascun dels alumnes.
La relació diària amb el professor, únicament i exclusivament durant el període de docència del mòdul, s'articularà a través del correu electrònic del respectiu professor. Les consultes es respondran en un termini màxim de 24 hores, exclosos els caps de setmana.

La matèria serà avaluada a través de la realització d'un treball escrit que consisteix analitzar un dictamen adoptat pel Comitè per a l'Eliminació de la Discriminació contra la Dona, així com fer el seguiment d'aquesta decisió fins a la resolució final.
Per a això en aula virtula estarà disponible el dictamen, així com les qüestions que s'han de tractar.
La revisió i seguiment d'aquest treball es durà a terme per una de les professores o professor del mòdul

Característiques del text escrit
Esquema:
ü Introducció
ü Qüestions a tractar. Respostes a les preguntes plantejades
ü Conclusions
ü Bibliografia
L'elaboració del text ha de ser especialment acurada en la redacció i en la utilització de fonts (bibliografia i documents)
Tota opinió que no sigui l'autor o autora del treball perquè s'ha extret d'algun llibre, article o dels temes del mòdul ha de ser esmentada (amb nota a peu de pàgina).
Els treballs que continguin textos plagiats, és a dir, copiats de textos (o d'internet) sense citar la font, no seran acceptats com treballats d'aquest mòdul.
Extensió de 5 a 10 pàgines

També podran ser objecte de valoració els exercicis que cadascuna de les professores pugui proposar en la seva assignatura.

La qualificació final serà numèrica, de 0 a 10 punts, articulant les notes obtingudes de la següent manera:
0-4.9 punts: SUSPENS (SS)
5.0-6.9 punts: APROVAT (AP)
7.0-8.9 punts: MARCAT (NT)
9.0-10 punts: EXCEL·LENT (SB)

REFERÈNCIES

Bàsiques

- -BIBLIOGRAFÍA BASICA PARA EL ESTUDIO UNIDAD 1
  - AÑÓN, M.J./MESTRE, R. (2005) Violencia sobre las mujeres. Discriminación, subordinación y Derecho, La nueva ley sobre la violencia de género, J. Boix y E. Martinez (comps), Madrid, Iustel.
  - AÑÓN, M.J./MERINO, V. (2012) Violencia de género: un concepto jurídico intrincado en La prevención y la erradicación de la violencia de género. Un estudio multidisciplinar y forense, E. Martinez (dir), Thomson Aranzadi. Cap. 1
  - Asúa Batarrita, Adela: Los nuevos delitos de violencia doméstica tras la reforma de la LO 11/2003, de 29 de septiembre, en Cuadernos Penales José María Lidón. Las recientes reformas penales: algunas cuestiones. Núm. 1. Universidad de Deusto. Bilbao. 2004. pp. 201 234.
  - Barrère, Mª Ángeles: Género, discriminación y violencia contra las mujeres, en Género, violencia y

derecho. Laurenzo, Patricia, Maqueda, Mª Luisa y Rubio, Ana (coord.). Tirant Monografías. Valencia. 2008. pp. 27 48.

- Bergalli, Roberto y Bodelón, Encarna: La cuestión de las mujeres y del derecho penal simbólico, en Anuario de Filosofía del Derecho. Nueva Época. Tomo IX. Madird. 1992. pp. 43 74.

- Bodelón, Encarna: La violencia contra las mujeres y el derecho no-androcéntrico: perdidas en la traducción jurídica del feminismo, en Género, violencia y derecho. Laurenzo, Patricia, Maqueda, María Luisa y Rubio, Ana (coord.). Tirant lo blanch. Alternativas. Valencia. 2008. pp. 275 300.

- - Brownmiller, Susan: Making Female Bodies the Battlefield, en Mass Rape. The War against Women in Bosnia-Herzegovina. Stiglmayer, Alexandra (ed.). University of Nebraska Press. Lincoln. London. 1994. pp. 180 182.

- Calvo García, Manuel: La respuesta jurídica frente a la Violencia familiar de Género. Análisis de la Ley Orgánica 1/2004, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género, en La Tensión entre libertad y seguridad. Una aproximación socio-jurídica. Bernuz Beneitez, María José y Pérez Cepeda, Ana Isabel (coord.). Universidad de la Rioja. Servicio de Publicaciones. Colección Jurídica núm. 22. Logroño. 2006. pp. 245 276

- Crenshaw, Kimberlé: Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics and Violence Against Women of Color, en Applications of Feminist Legal Theory to Womens Lives. Sex, Violence, Work, and Reproduction. Weisberg, D. Kelly (ed.). Temple University Press. Philadelphia. 1996. pp. 363 377.

- Corsi, Jorge (comp.): Violencia familiar. Una mirada interdisciplinaria sobre un grave problema social. Paidós. Psicología, Psiquiatría y Psicoterapia. 140. Buenos Aires. 2ª reimpresión. 1997. (1ª edición de 1994).

- - Dobash, Rebecca Emerson y Dobash, Russell P.: Women, Violence, and Social Change. Routledge. London. 1992.

Cross-Border Encounters. Challenges and Opportunities,en Rethinking Violence Against Women. Dobash, Rebecca Emerson y Dobash, Russell P. (ed.). Sage Series on Violence Against Women. Sage Publications. London. Thousand Oaks. 1998. pp. 1 - 22.

- Erez, Eona, Adelman, Madelaine y Gregory, Carol: Intersections of Immigration and Domestic Violence: Voices of Battered Immigrant Women, en Feminist Criminology. Vol. 4. Nº 1. January. 2009. pp. 32 - 56.

- Gangoli, Geetanjali: Engendering Genocide: Gender, Conflict and Violence, Women´s Studies International Forum. Vol. 29. 2006. pp. 534 - 538.

- - hooks, bell: Feminist Theory. From Margin to Center. South End Press Classics. Second Edition. Cambridge. 2000.

- Izquierdo, María Jesús: Los órdenes de la violencia: especie, sexo y género en El sexo de la violencia. Género y cultura de la violencia. Fisas, Vicenç (ed.). Icaria. Antrazyt. Mujeres, voces y propuestas. Barcelona. pp. 61 92.

- Johnson, Michael P.: Patriarchal terrorism and common couple violence: Two forms of violence against women, en Journal of Marriage and the Family. Vol. 57. Núm. 2. Mayo. 1995. pp. 283 295

-Domestic Violence: Its Not About Gender Or Is It?, en Journal of Marriage and Family. Vol. 67. Núm. 5. Diciembre. 2005. Pp. 1126 1130.

- Juliano, Dolores: Excluidas y Marginales. Una aproximación antropológica. Cátedra. Universitat de València. Feminismos. Madrid. 2004.

- Kelly, Liz: Surviving Sexual Violence. University of Minnesota Press. Minneapolis. 1988.

- - y Radford, Jill: Sexual Violence Against Women and Girls: An Approach to an International Overview, en Rethinking Sexual Violence. Dobash, R. Emerson y Dobash, Russell P. (ed.). Sage Series on Violence Against Women. Sage Publications. London. 1998. pp. 53 76.
- Kibria, Nazli: Power, Patriarchy, and Gender Conflict in the Vietnamese Immigrant Community, en Gender & Society. Vol. 4. Nº 1. March. 1990. Pp. 9 - 24.
- Larrauri, Elena: Criminología Crítica y Violencia de Género. Colección Estructuras y Procesos. Serie Derecho. Trotta. Madrid. 2007.
- Mujeres y sistema penal: violencia doméstica. B de F. Montevideo. Buenos Aires. 2008.
- Laurenzo, Patricia: La violencia de género en la ley integral: Valoración político-criminal, en Revista Electrónica de Ciencia Penal y Criminología. Núm. 7 - 8. 2005. pp. 1 23. http://criminet.ugr.es/recpc
- Maqueda Abreu, María Luisa: La violencia de género. Entre el concepto jurídico y la realidad social, en Revista Electrónica de Ciencia Penal y Criminología. Núm. 8 - 2. 2006. pp. 1 13. http://criminet.ugr.es/recpc
- Martínez García, Elena: La protección cautelar penal de las víctimas de violencia de género, en Violencia de género y sistema de justicia penal. Villacampa Estiarte, Carolina (coord.). Tirant lo blanch. Valencia. 2008, pp. 319 - 370.
- Medina Ariza, Juan José: La violencia contra la mujer en la pareja: investigación comparada y situación en España. Tirant lo Blanch. Monografías. 220. Valencia. 2002.
- - Mohanty, Chandra Talpade: Bajo los ojos de Occidente: academia feminista y discursos coloniales, en Descolonizando el feminismo: Teorías y Prácticas desde los Márgenes. Hernández Castillo, Rosalva A. y Suárez Navaz, Liliana (coord.). Cátedra. Universitat de València. Feminismos. Madrid. 2008. pp. 117 - 164.
- Monteros, Silvina: La violencia de las fronteras legales: Violencia de género y mujer inmigrante, en Género, violencia y derecho. Laurenzo, Patricia et alia (coord.). Tirant lo blanch. Alternativa. Valencia. 2008. pp. 231 - 249.
- Parella Rubio, Sònia: Mujer, inmigrante y trabajadora: la triple discriminación. Anthropos. Serie Migraciones. Barcelona. 2003.
- Pitch, Tamar: Justicia penal y libertad femenina, en Género y Dominación. Críticas feministas del derecho y el poder. Nicolás, Gemma y Bodelón, Encarna (comp.). Anthropos. Huellas. Desafío(s) 7. Barcelona. 2009. pp. 117 - 126.
-
- Raj, Anita y Silverman, Jay: Violence Against Immigrant Women: The Roles of Culture, Context, and Legal Immigrant Status on Intimate Partner Violence, en Violence Against Women. Vol. 8. Nº 3. March. 2002. pp. 367 - 398.
- Scharlach, Lisa: Rape as Genocide: Bangladesh, the Former Yugoslavia, and Rwanda, en New Political Science. Vol. 22. Núm. 1. 2000. pp. 89 - 102.
- Tamayo, Giulia: Detrás del Espejo (Cursos y discursos de una justicia otra en las estrategias para enfrentar la violencia contra la mujer), en Vigiladas y Castigadas. Seminario Regional Normatividad penal y mujer en América Latina y el Caribe. CLADEM. Comité Latinoamericano para la Defensa de los Derechos de la Mujer. Lima. 1993. pp. 101 127.
- Tubert, Silvia: La crisis del concepto de género, en Género, violencia y derecho. Laurenzo, Patricia, Maqueda, María Luisa y Rubio, Ana (coord.). Tirant lo blanch. Alternativa. Valencia. 2008. pp. 89 127.
- West, Robin: Equality Theory, Marital Rape, and the Promise of the Fourteenth Amendment, en Sex, Violence, Work and Reproduction. Weisberg, Kelly (ed.). Temple University Press. Philadelphia. 1996.

pp. 511 - 528.

- -BIBLIOGRAFÍA BÁSICA PARA EL ESTUDIO DE LA UNIDAD 2:
- AÑÓN, M.J./MESTRE, R. (2005) Violencia sobre las mujeres. Discriminación, subordinación y Derecho, La nueva ley sobre la violencia de género, J. Boix y E. Martinez (comps), Madrid, Iustel.
- AÑÓN, M.J./MERINO, V. (2012) Violencia de género: un concepto jurídico intrincado en La prevención y la erradicación de la violencia de género. Un
estudio multidisciplinar y forense, E. Martinez (dir), Thomson Aranzadi. Cap. 1
- BARRÈRE, M.A. (2008) Iusfeminismo y derecho antidiscriminatorio: hacia la igualdad por la discriminación, Mujeres, derechos y ciudadanías, R. Mestre (coord.), Valencia, Tirant Lo Blanch, 2008,

- CORSI, J. (1997) Una mirada abarcativa sobre el problema de la violencia familiar Violencia familiar: Una mirada interdisciplinar sobre un grave problema social, J. Corsi (comp.)Buenos Aires-Barcelona-México, Paidós
- DE MIGUEL, A. (2003) El movimiento Feminista y la construcción de marcos de interpretación: el caso de la violencia contra las mujeres en Revista Internacional de Sociología, n.35, Mayo, pp. 127-150
- GIL, J. (2004), Análisis teórico, legislativo y jurisprudencial de la violencia de género en el nuevo marco penal, Análisis jurídico de la violencia contra las mujeres, Sevilla, Instituto Andaluz de la Mujer, pp. 121-166
- LOURENZO, P. (2005), La violencia de género en la Ley Integral: valoración político-criminal, Revista Electrónica de Ciencia penal y Criminología, nº 07-08

- - LOURENZO, P. (2008) Género, violencia y Derecho, Valencia, Tirant Lo Blanch.
- GIMENEZ GLUCK, David (2004) Juicio de Igualdad y Tribunal Constitucional, Barcelona, Bosch
- MAQUEDA, M.L. (2006), La violencia de género: Entre el concepto jurídico y la realidad social, Revista Electrónica de Ciencia penal y Criminología, nº 08-02.
- PALACIOS ZULOAGA, P. El tratamiento de la violencia de género en la organización de Naciones Unidas, http://www.programamujerescdh.cl/media/publicaciones/tratamiento_violencia_genero.pdf
- RUBIO, A. (2004) Inaplicabilidad e ineficacia del Derecho en la violencia contra las mujeres: un conflicto de valores, Análisis jurídico de la violencia contra las mujeres, Sevilla, Instituto Andaluz de la Mujer, pp. 11-62.
- RUIZ MIGUEL, A. (2006), La ley contra la violencia de género y la discriminación positiva, Jueces para la democracia, nº 55, pp. 35-47

- - BIBLIOGRAFÍA BÁSICA PARA EL ESTUDIO DE LA UNIDAD 3
v- BARRERE UNZUETA, M. A.: Discriminación, derecho antidiscriminatorio y acción positiva en favor de las mujeres, Madrid, Civitas, 1997.
- FIGUERUELO BURRIEZA, A.: No discriminación por razón de sexo u orientación sexual, en Género, constitución y estatutos de autonomía / coord. por TERESA FREIXES SANJUÁN, JULIA SEVILLA MERINO, 2005.
- GAVARA DE CARA, J.C.: La distinción entre el principio de igualdad y la prohibición de discriminación en el sistema Constitucional español, Estado de Diretito, http://www.estadodedireito.com.br/2011/08/15/la-distincion-entre-el-principio-de-igualdad-y-la-prohibicion-de-discriminacion-en-el-sistema-constitucional-espanol/
- GIMÉNEZ GLUCK, D.:
Una manifestación polémica del principio de igualdad: acciones positivas moderadas y medidas de discriminación inversa, Tirant lo Blanch, Valencia, 1999,

Juicio de igualdad y Tribunal Constitucional, Editorial Bosch, 2004.
- LOPEZ GUERRA, L.:
Igualdad, no discriminación y acción positiva en la Constitución de 1978, en VVAA, Mujer y Constitución en España, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, Madrid, 2000
Constitución y Género (consideraciones generales), p. 29, en Género y Derecho Constitucional, FLORES GIMÉNEZ, F. (coord.), Corporación Editora Nacional, Quito, 2003.
- REY MARTINEZ, F:
El derecho fundamental a no ser discriminado por razón de sexo, McGraw-Hill, Madrid, 1995;

- - RIDAURA MARTINEZ; Mª J. y AZNAR GOMEZ, M. (coords.)
Discriminación versus Diferenciación (Especial referencia a la problemática de la mujer), Tirant, lo Blanch, Valencia, 2004;
- RIDAURA MARTINEZ, Mª J.
Seis años de aplicación judicial de la de la lo 1/2004 contra la violencia de genero: un balance a la luz de la doctrina constitucional, en MARTINEZ, ELENA (coord) La prevención y la erradicación de la violencia de género. Un estudio multidisciplinar y forense, Thomson - Aranzadi, 2012, (en prensa)
- RODRIGUEZ-PIÑERO, M. Y FERNÁNDEZ LÓPEZ, M.F.: Igualdad y discriminación, Tecnos, Madrid, 1986;
- RUIZ MIGUEL, A.
La discriminación inversa y el caso Kalanke, en Doxa: Cuadernos de filosofía del derecho, núm. 19/1996, págs. 123-140.
La igualdad en la jurisprudencia del Tribunal Constitucional, en El principio de igualdad, 2000, ISBN 84-8155-599-1, págs. 155-200
- SERRA CRISTÓBAL, R.:
La discriminación indirecta por razón de sexo, en Discriminación versus diferenciación : especial referencia a la problemática de la mujer.

- - BIBLIOGRAFÍA BÁSICA PARA EL ESTUDIO DE LA UNIDAD 4:
La bibliografía de esta asignatura viene referida de manera esencial a los diversos textos internacionales y nacionales de las normas que han abordado y abordan la violencia de género, con la referencia a las páginas Web correspondientes.
-Declaración Universal de Derechos.
-Convención sobre la Eliminación de Todas las Formas de Discriminación Contra la Mujer (http://www.acnur.org/t3/fileadmin/scripts/doc.php?file=biblioteca/pdf/0031)
- Declaración y la Plataforma de Acción de Beijing (http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/pdf/BDPfA%20S.pdf)
-Convención Interamericana para Prevenir, Sancionar y Erradicar la Violencia Contra la Mujer (http://www.unicef.org/argentina/spanish/ar_insumos_ConvencionBelem.pdf)
-LEY ORGÁNICA 3/2007, de 22 de marzo, para la igualdad efectiva de mujeres y hombres
http://www.boe.es/boe/dias/2007/03/23/pdfs/A12611-12645.pdf
-LEY ORGÁNICA 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género
http://www.boe.es/boe/dias/2004/12/29/pdfs/A42166-42197.pdf
-Observatorio contra la violencia doméstica y de género, consejo General del Poder Judicial
http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Temas/Violencia_domestica_y_de_genero

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern